

**UCHWAŁA NR XXII/ 132/2012
RADY GMINY DOBRE**

z dnia 25 września 2012 r.

w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Dobre na lata 2012 – 2016

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz.1271 i Nr 214, poz.1806; z 2003 r. Nr 80, poz.717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz.1203 i Nr 167, poz. 1759; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz.1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz.974, Nr173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz.1111, Nr 223 poz.1458; z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241; z 2010 r. Nr 28, poz. 142, Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675; z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281 oraz 2012 r. poz. 567), art.1 i 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U z 2011 r. Nr 231, poz. 1375, Nr 122, poz. 696) oraz § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128), uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Dobre na lata 2012- 2016 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobre.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Tomasz Kuźba

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA GMINY DOBRE NA LATA 2012 – 2016

I. WPROWADZENIE

Przyjęta w 1948 r. konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia określa zdrowie psychiczne jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Ze względu na wieloznaczność i ogólnikowość terminu, pojęcie zdrowia psychicznego jest w różny sposób kategoryzowane i uściślane, choć przeważa pogląd, iż nie istnieje jedna i bezwzględnie uniwersalna definicja zdrowia psychicznego, nie ma jednej „oficjalnej” definicji, ponieważ (według WHO) różnice kulturowe, subiektywne odczucia oraz rywalizujące ze sobą profesjonalne teorie wpływają na to, jak termin ten jest rozumiany. Jedynym aspektem, z którym zgadza się większość ekspertów jest to, że zdrowie psychiczne i zaburzenia psychiczne nie są do siebie przeciwstawne, czyli brak rozpoznanej choroby psychicznej nie musi oznaczać zdrowia psychicznego.

Definicje medyczne – określają zdrowie psychiczne jako niewystępowanie objawów psychopatologicznych, homeostazę w procesach fizjologicznych, brak defektów w strukturze i funkcjach psychicznych,

Definicje psychologiczne – określają jako zdolność do twórczego rozwoju i samorealizacji, akceptację i poczucie własnej wartości i tożsamości, zdolność osiągania satysfakcji z życia, realistyczną percepcję rzeczywistości,

Definicje socjologiczne – jako zdolność przystosowania się jednostki do norm kulturowych i środowiska społecznego, uwewnętrzniania norm w przebiegu socjalizacji, umiejętności prawidłowej koegzystencji w grupie i właściwego funkcjonowania w rolach społecznych.

Według Marii Jahody jednostka zdrowa psychicznie, to:

- jednostka aktywnie przystosowująca się do otoczenia, usiłująca spełniać wymagania otoczenia bez utraty indywidualności,
- jednostka charakteryzująca się spójną oraz zintegrowaną osobowością,

- jednostka postrzegająca siebie i świat adekwatnie do sytuacji i własnych możliwości, czasami niezależnie od własnych potrzeb (brak egoizmu z zachowaniem egocentryzmu).

Według Kazimierza Dąbrowskiego zdrowie psychiczne to zdolność do rozwoju w kierunku wszechstronnego rozumienia, przeżywania, odkrywania i tworzenia coraz wyższej hierarchii rzeczywistości i wartości, aż do konkretnego ideału indywidualnego i społecznego.

Na **zdrowie psychiczne** składa się: zrozumienie własnych uczuć, przyjęte zasady myślenia i działania, poczucie własnej wartości, poczucie samospełnienia, samorealizacji, brak niepewności, odpowiednie reagowanie na stres, radzenie sobie ze stratami, dobre relacje ze społecznością, uczenie się na podstawie doświadczeń. **Zdrowie psychiczne** to także dojrzałość społeczna polegająca na zdolności i umiejętności pełnienia różnych ról i funkcji rodzinnych, zawodowych i społecznych. Ważna jest tu umiejętność dostosowania się do środowiska, w którym żyjemy – pełna integracja z nim. Wartościowy kontakt społeczny z grupą społeczną jest bardzo ważny dla człowieka, gdyż potrzebujemy innych do własnego rozwoju - naszej osobowości, predyspozycji, talentów i cech charakteru oraz umiejętności zawodowych.

Uznając, że zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi ważnym elementem zdrowia publicznego istnieje potrzeba wypracowania lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ponadto, w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,

- 3) kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Powyższe działania określone są w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, który został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. nr 24 poz. 128).

Rada Gminy Dobro Uchwałą Nr XX/116/08 z dnia 26 listopada 2008 roku przyjęła Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobro na lata 2006 – 2018, która określa i wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców w tym również poprawy stanu zdrowia, zaspokajania ich potrzeb zdrowotnych.

Niniejszy program obejmuje przedstawienie propozycji planowanych działań w obszarze zdrowia psychicznego.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA ZABURZENIA PSYCHICZNEGO.

Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne);
- upośledzone umysłowo;
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczone są do zaburzeń psychicznych a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych, lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Według danych Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego od roku 1990 do 2007, wskaźnik rejestrowanego rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych wzrósł o 119 % w opiece ambulatoryjnej i o 50 % w opiece stacjonarnej. W opiece ambulatoryjnej w tym okresie wystąpił wzrost wszystkich kategorii zaburzeń psychicznych typu psychotycznego i niepsychotycznego. Najwyższy wzrost wystąpił w przypadku zaburzeń spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych; upośledzenie umysłowe wzrosło o 153 %, a zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu o 82 %.

Resort zdrowia podkreśla, że od początku lat 90, następuje sukcesywny wzrost zachorowalności na zaburzenia psychiczne. Powodują to zmiany społeczno – ekonomiczne,

których wynikiem jest pojawienie się nowych zagrożeń dla zdrowia psychicznego w postaci biedy, bezrobocia oraz braku poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, socjalnego i zdrowotnego. Również Polskie Towarzystwo Psychiatryczne zauważa, że w ostatnich latach znacząco wzrosła liczba Polaków cierpiących na zaburzenia psychiczne.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrem wynika, że świadczeń z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich trzech lat skorzystało:

ROK	Liczba mieszkańców gminy	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w których występują zaburzenia psychiczne
2010	5626	276	24
2011	5584	268	25
2012 Stan na 30.06.2012r.	5599	196	24

Z analizy danych wynika, że liczba mieszkańców gminy i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nieznacznie maleje, natomiast liczba rodzin, w których występują zaburzenia psychiczne utrzymuje się na tym samym poziomie.

III. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi w gminie Dobrze jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne. Z budżetu Gminy Dobrze finansowane są zadania z zakresu pomocy społecznej.

Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach realizacji zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrem odbywa się poprzez:

1. Podejmowanie działań interwencyjnych w celu np. umieszczenia osoby w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody, w trybie nagłym.

2. Podejmowanie działań w celu uzyskania postanowienia sądu o umieszczeniu w szpitalu psychiatrycznym, zakładzie opiekuńczo – leczniczym lub domu pomocy społecznej – pomoc w wykonaniu postanowienia.
3. Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego.
4. Pomoc rodzinie w radzeniu sobie z następstwami choroby.
5. Realizacja zadań wynikających z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o pomocy społecznej.

Powyższa diagnoza pozwala ustalić następujące cele oraz kierunki działań Gminy Dobre w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

IV. DZIAŁANIA GMINY DOBRE NA RZECZ OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Wyznacznikiem do określenia priorytetów i kierunków podejmowanych działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego będzie Narodowy Program Ochrony zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015. Priorytety Programu będą spójne z założeniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobre.

Priorytety Programu:

1. Diagnoza, analiza i aktualizacja informacji o potrzebach i uwarunkowaniach zdrowotnych mieszkańców Gminy Dobre
2. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
3. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom podstawowych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Wskazane powyżej priorytety będą realizowane w szczególności poprzez następujące działania w ramach Programu:

1.1. Systematyczna diagnoza sytuacji zdrowotnej mieszkańców Gminy Dobre oraz analiza potrzeb i możliwości.

Realizacja działania 1.1.

- 1) Zbieranie dostępnych danych, które pozwolą dokonać pomiaru zjawiska. Źródłem informacji będą statystyki szkół, służby zdrowia i pomocy społecznej,

- 2) Przeprowadzenie diagnozy i ustalenie zasobów środowiska lokalnego.

2.1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

2.1.1. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.

2.1.2. Przeciwdziałanie stygmatyzacji, dyskryminacji i wykluczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi.

2.1.3. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.

Realizacja działania 2.1.:

- 1) Realizacja Gminnego Programu promocji zdrowia psychicznego.
- 2) Szkolenie pracowników w zakresie wczesnego rozpoznawania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży oraz postępowania z osobami zaburzonymi.
- 3) Prowadzenie kampanii informacyjnych poprzez zakupienie ulotek na temat tej choroby,
- 4) Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

3.1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom podstawowych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

3.1.1. Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

3.1.2. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

3.1.3. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy.

Realizacja działania 3.1.:

- 1) Zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu porad psychologicznych i psychiatrycznych.
- 2) Wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów, ich rodzin i organizacji pozarządowych, służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 3) Prowadzenie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 4) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy

w szczególności w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.

4. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU.

Realizacją, koordynowaniem i monitorowaniem Programu zajmie się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem.

Wskaźniki monitoringu:

- liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych,
- liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy,
- liczba wykrytych zaburzeń.